

Sezona 2015/2016

Četvrtak, 10. mart 2016. godine
Zadužbina Ilije M. Kolarca u 20 časova

Ciklus: ***Filharmanija***

Dirigent: **Hauard Grifits**
Solista: **Vadim Glucman**, violina

Program:

Jelena Dabić
Betafaza

Trajanje: oko 7 minuta

Johanes Brams
Koncert za violinu i orkestar, op. 77 u De-duru

Allegro non troppo
Adagio
Allegro giocoso, ma non troppo vivace – Poco piu presto

Trajanje: oko 38 minuta

Ludvig van Betoven
Simfonija br. 8, op. 93 u Ef-duru

Allegro vivace e con brio
Allegretto scherzando
Tempo di Menuetto
Allegro vivace

Trajanje: oko 26 minuta

Koncertmajstor: **Miroslav Pavlović**

Jelena Dabić je rođena 1982. godine u Sremskoj Mitrovici. Studirala je kompoziciju na Akademiji umetnosti u Novom Sadu, a nakon toga je radila na Akademiji umetnosti, kao saradnik na katedri za etnomuzikologiju.

Od 2008-2010. godine, pohađala je master studije na Visokoj školi za muziku i teatar u Minhenu, i usavršavala se na brojnim kursevima i seminarima kompozicije. Od 2012. do 2013. godine školovala se na Visokoj školi za muziku i teatar u Hamburgu, u oblasti multimedijalne umetnosti i elektronske muzike. U Hamburgu, gde je trenutno bazirana, radi doktorat na temu savremenog muzičkog teatra. Jelena Dabić je dobitnik stipendija Fonda za mlade talente RS (2007), Humanitarnog fonda *Privrednik* iz Novog Sada (2003-08), BAYHOST (2008-10), HfMT Minhen (2009) fonda *Oto Štoterau*, stipendije *Teodor Rogler*, DAAD (2012), i *Pro Exzellenzia* (2015).

Do sada su njena dela izvođena širom Evrope, kao i u Aziji. Njena opera *Spiegel/Spiel (Igra ogledala)* nastala je kao narudžbina Minhenskog bijanala i izvedena je na istom festivalu 2010. godine. Komponovala je i dve orkestarske kompozicije za Young Euro Classic festival u Berlinu. Prva od njih je *Betafaza*, iz 2010. godine, koju je premijerno izveo Jugoistočni evropski orkestar u berlinskom Koncerthausu, 6. avgusta iste godine, pod upravom Hajnriha Šifa. Za ovo delo nagrađena je i prvom nagradom na konkursu Vojvođanskog simfonijskog orkestra 2013. godine, koji ga je izveo u maju 2014. godine, pod dirigentskom palicom brazilskog dirigenta Klaudija Kohena.

Koncert za violinu i orkestar op. 77 u De-duru, delo je zrelog stvaralačkog opusa **Johanesa Bramsa** (1833-1897). Iako je Brama nastojao da napiše delo koje će korespondirati Betovenovom violinskom koncertu, njegov zvučni rezultat, naročito u solističkoj deonici, tipično je *bramsovski*.

Koncert za violinu i orkestar jedino je Bramsovo koncertantno delo namenjeno ovom instrumentu, a napisano je 1878. godine za kompozitorovog velikog prijatelja Jozefa Joakima. Joakim ga je, zajedno sa Betovenovim Violinskim koncertom, svirao na premijernom izvođenju, 1. januara 1879. godine u Lajpcigu, a za dirigentskim pultom je bio autor.

Kritička recepcija dela bila je neujednačena, ali u većini slučajeva negativna: zbog težine solističke deonice, dirigent Hans fon Bilov ga je nazvao *koncertom protiv violine*. Henrik Vijenjavski je koncert okarakterisao kao neodsvirljiv, dok je čuveni virtuoz na violini Pablo de Sarasate odbio da ga svira, *ne želeći da stoji za pultom sa spuštenim instrumentom i sluša kako jedinu temu u čitavom koncertu u laganom stavu izvodi oboa*. Danas je Koncert za violinu jedno od najznačajnijih i najpoznatijih dela u svom žanru, o čemu svedoči i činjenica da je za njega napisano čak šesnaest različitih kadenci. Najpoznatiju i najčešće izvođenu napisao je Jozef Joakim, a pored njega i Maks Reger, Jaša Hajfec, Žorž Enesku, Najdžel Kenedi i drugi.

Težište čitave kompozicije je na njenom uvodnom stavu koji donosi najvažnije ideje dela. Izrazito lirski, lagani stav, uvodi slušaoca u završni stav – dinamični rondo u kojem Brama koristi elemente mađarskog folklora.

Osma simfonija Ludviga van Betovena (1770-1827) njegovo je preposlednje simfonijsko ostvarenje. Autor je nazivao *Mala simfonija u Ef-duru*, da bi je razlikovao od Simfonije br. 6 koja je napisana u istom tonalitetu, ali i zbog toga što je najkraća od svih njegovih dela istog žanra. Ova simfonija, razdragane atmosfere i veselih tonova, nastala je 1812. godine, a završena je u periodu od samo četiri meseca. Četvorostavačna forma ima težište na finalnom stavu. Prvi stav je napisan u sonatnoj formi, netipičnog trodelnog metra, sa tradicionalnim kontrastom tematskih materijala, kojima dominira plesna atmosfera. Drugi stav ima ulogu skerca, i nastao je kao počast kompozitorovom prijatelju Johanu Nepomuku Melcelu, izumitelju metronoma. Zbog toga, čitavim muzičkim tokom *otkucava* ritmički puls. Po Betovenovom izboru, treći stav nije bio (kako se moglo očekivati) skerc, što je bilo uobičajeno za njegova prethodna dela, nego se vratio klasičnom menuetu. On je, zapravo, u nešto laganijem tempu austrijskog plesa, lendlera, te zapravo pravi

lagani stav u ovoj simfoniji ne postoji. Finalni rondo predstavlja Betovenov iskorak u instrumentaciji i tretmanu dinamike, koji se završava dugačkom kodom.

Asja Radonjić